

WP 3.2 TRYCKBÄRANDE BORRHÅL FÖR HÖGTEMPERATURLAGER

Max Hesselbrandt och José Acuña

23 oktober 2019

José Acuna, Tekn Dr
Projektledare

Mikael Erlström, Geolog
SGU

Max Hesselbrandt
Ex-jobbare & konsult

Milan Stokuca, MSc
konsult

Tony Jernström, MSc
Geobatteri

Henrik Lindståhl, Civ Ing
Tekniska Verken

Tomas Svensson, MSc
Geosigma

Almir Draganiwic, Tekn Dr
Forskare KTH

Stefan Swartlig LKAB
Wassara

Johan Funehag,
Tekn Dr, Tyréns AB

Johan Olovsson,
Besab AB

I samarbete med:

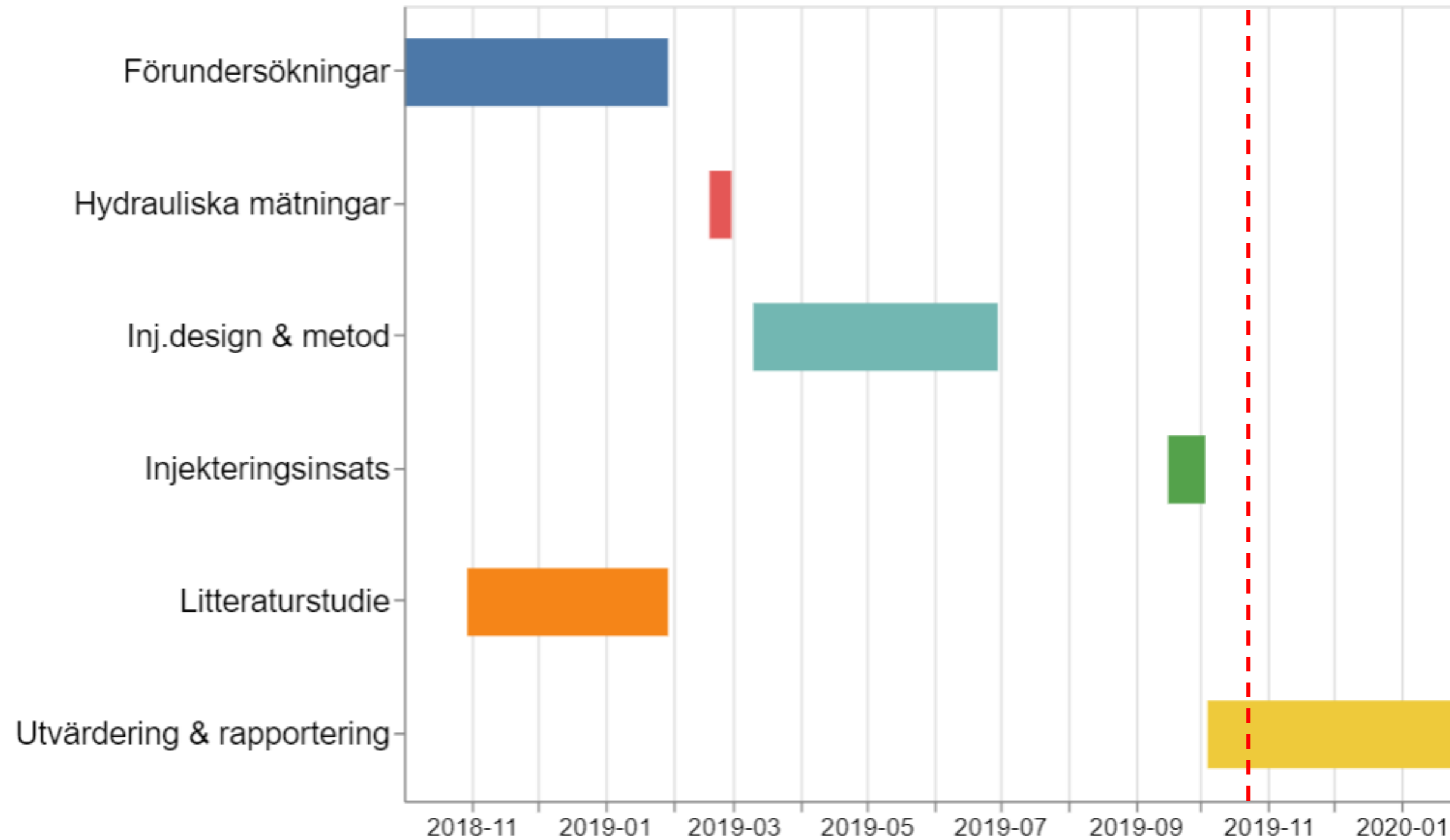

BAKGRUND

- Borrhålsvärmelagring för nyttjande av överskottsvärme
- Dagens borrhålskollektorer ej anpassade för höga temperaturer
- Nya lösningar krävs för temperaturer upp mot ca 100 °C
- Värmeväxling direkt mellan värmebärare och berg önskvärt för termisk prestanda
- **Täta borrhålsväggar krävs för att cirkulera vätskan med bibehållet övertryck**

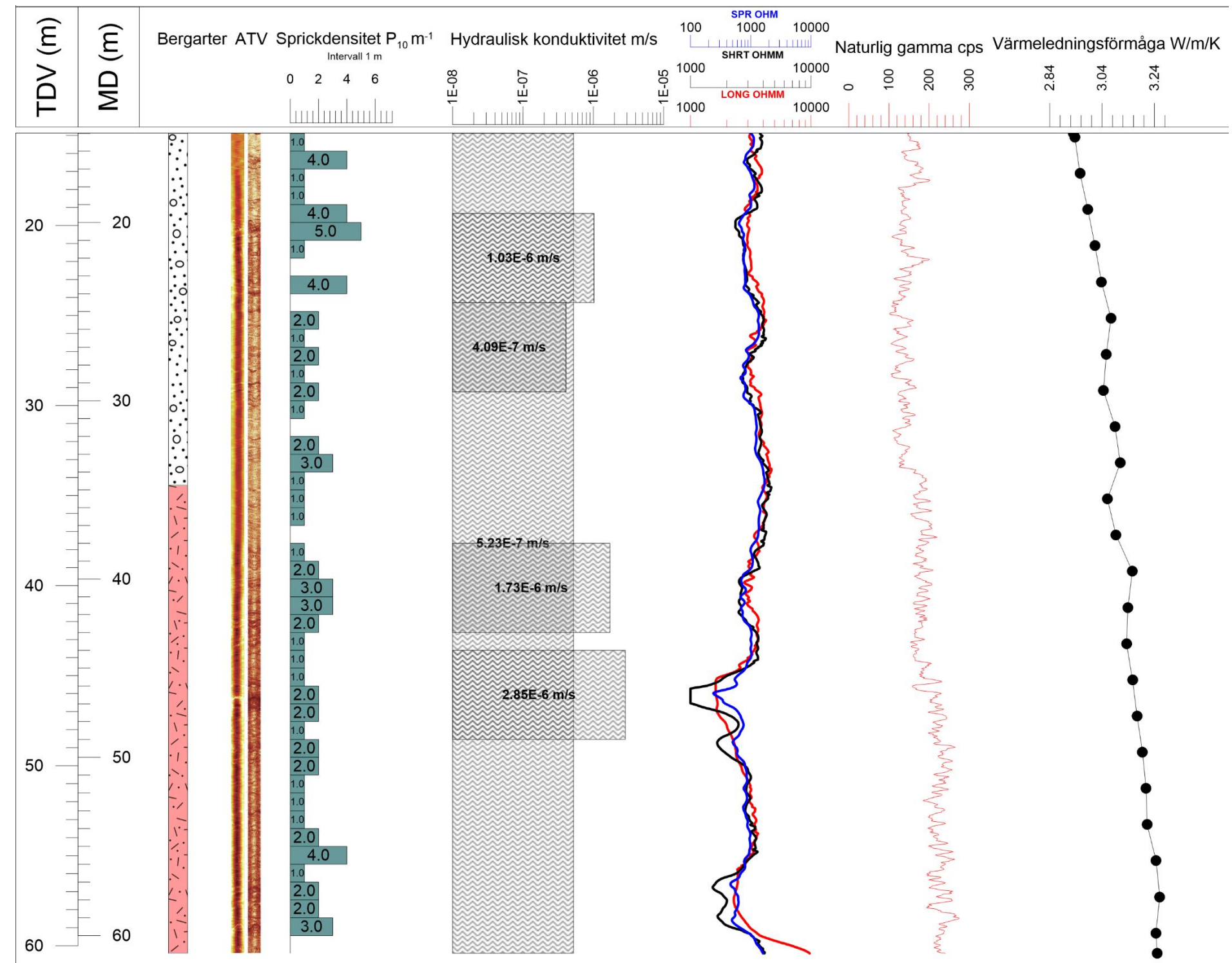
AKTIVITETER I PROJEKTET

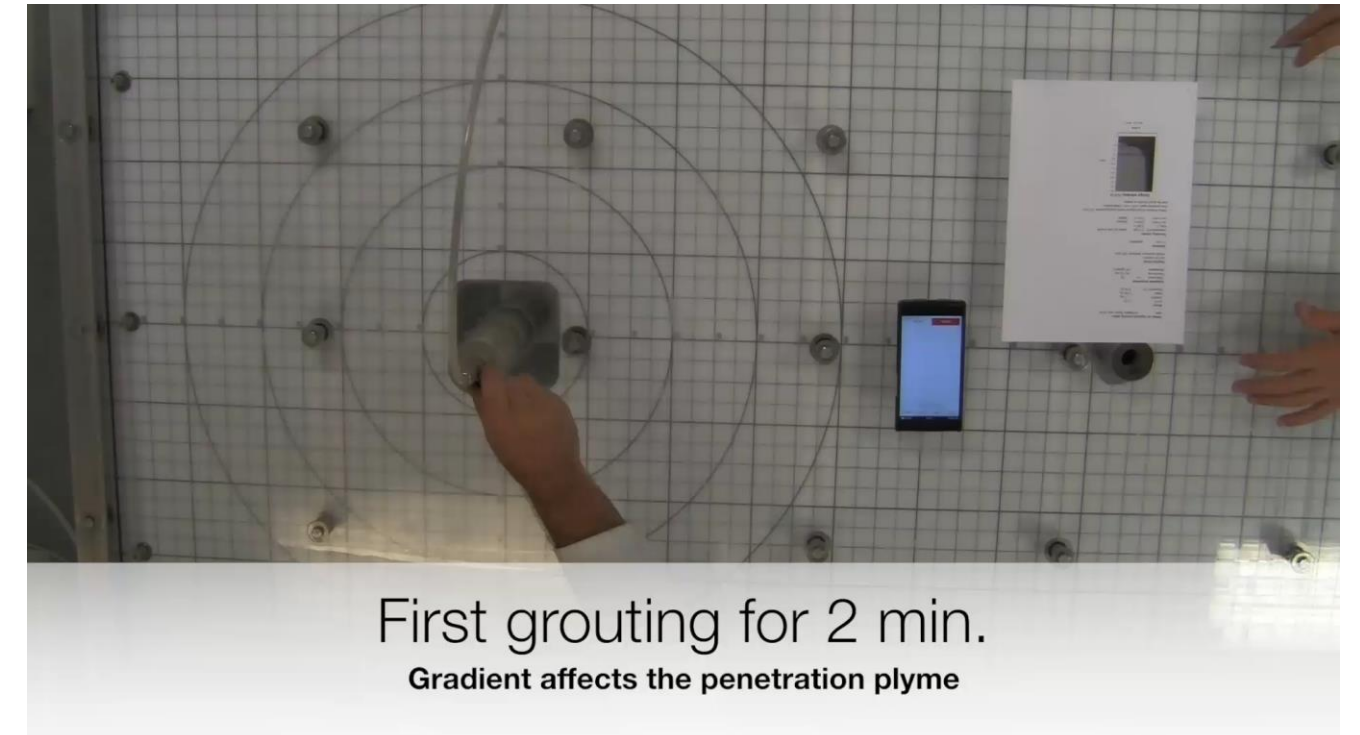
FÖRUNDERSÖKNINGAR

- Förundersökningar och injektering utförs i två hål, DH-BH1L och DH-BH2V, borrarade på ca 2,3 m avstånd
- Hydrauliska, geofysiska och termiska mätningar
- Kartläggning av transmissiviteter, vattenförande sprickzoner etc.
- Fiberoptiska mätningar för analys av värmeledningsförmåga, temperaturgradienter och advektiv värmetransport
- Informationen utgör underlag till en basdesign baserad på uppskattade sektionstransmissiviteter och sprickviddsfördelningar

KORT OM BERGINJEKTERING

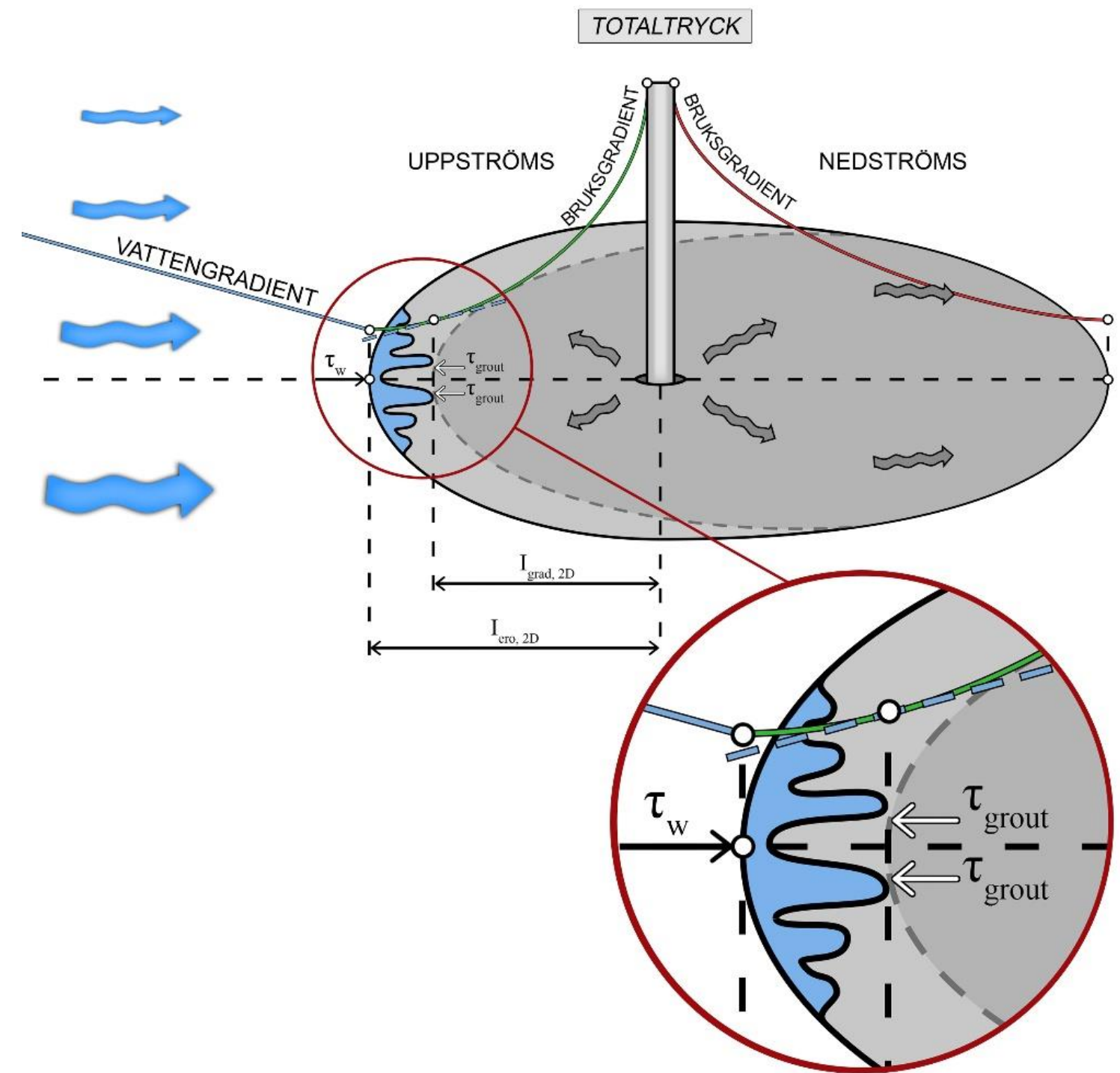
- Tillämpas bl. a. vid tunnel- och dammkonstruktioner
- Tätning och förstärkning genom inträngning av injekteringsmedel i spricksystemet
- Tryck, tid, sprickvidd och reologiska egenskaper viktiga faktorer
- Hypotes - ***”Ett borrhål kan inte bli tätt såvida inte sprickorna som korsar borrhålet blir tätade”*** (Funehag, 2017)

Johan Funehag, Tyréns/Luleå Tekniska Universitet

METOD OCH BASDESIGN

- **Mål** – Öppna borrhål med tryckbärande egenskaper
- **Önskvärt** - Hållbarhet, låg materialanvändning och tidsåtgång
- **Utmaningar**
  - Öppna borrhål
  - Vattenförlustmätningar kort efter injektering
  - Höga krav på **rätt hållfasthetsegenskaper** vid **rätt tidpunkt**

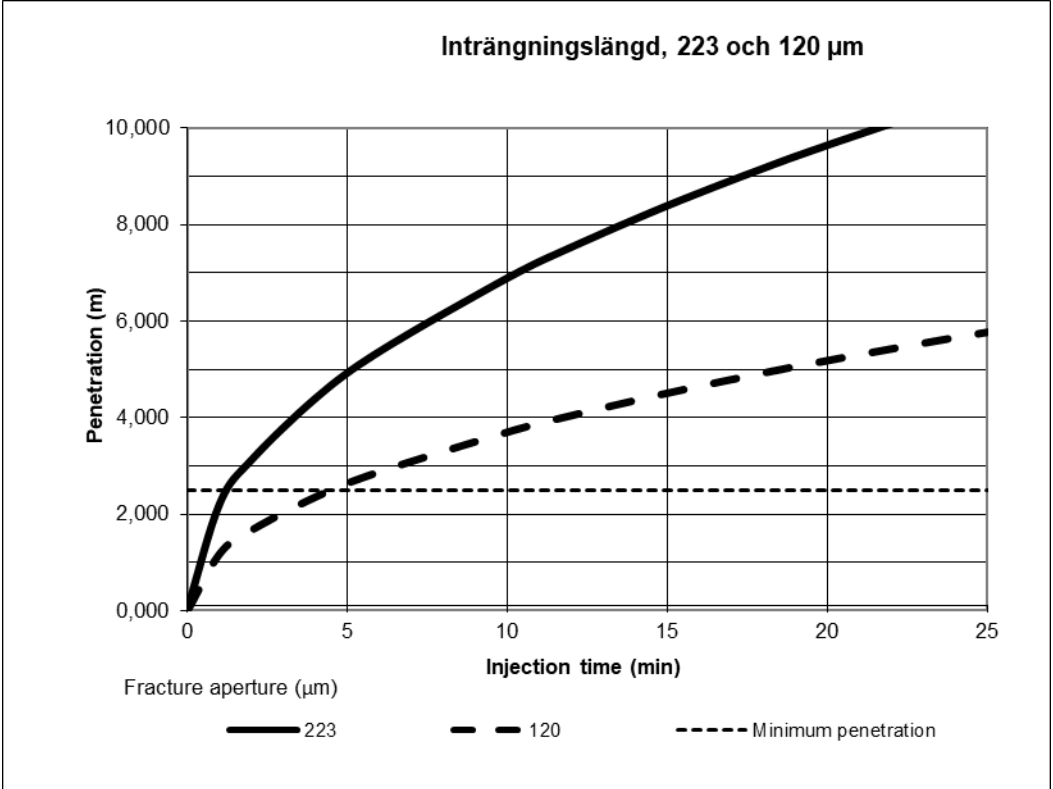
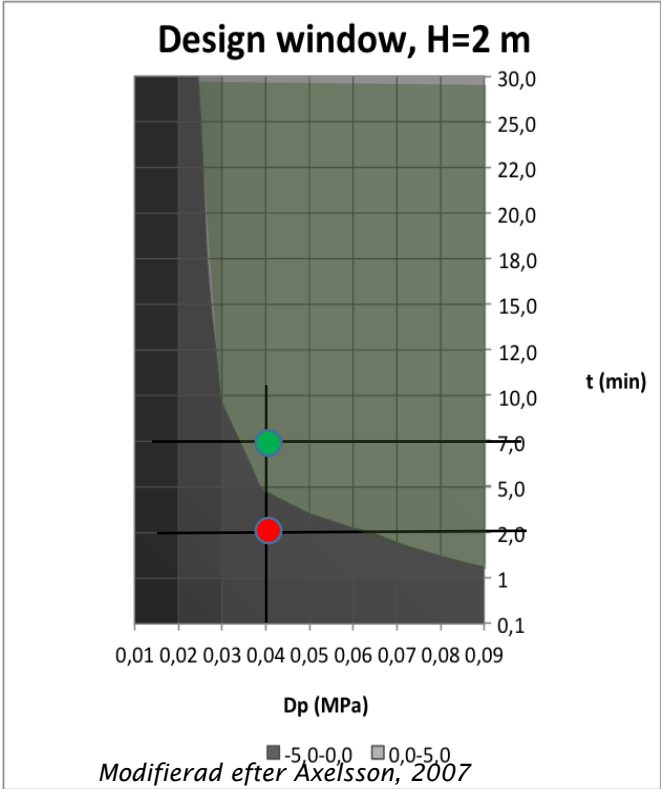
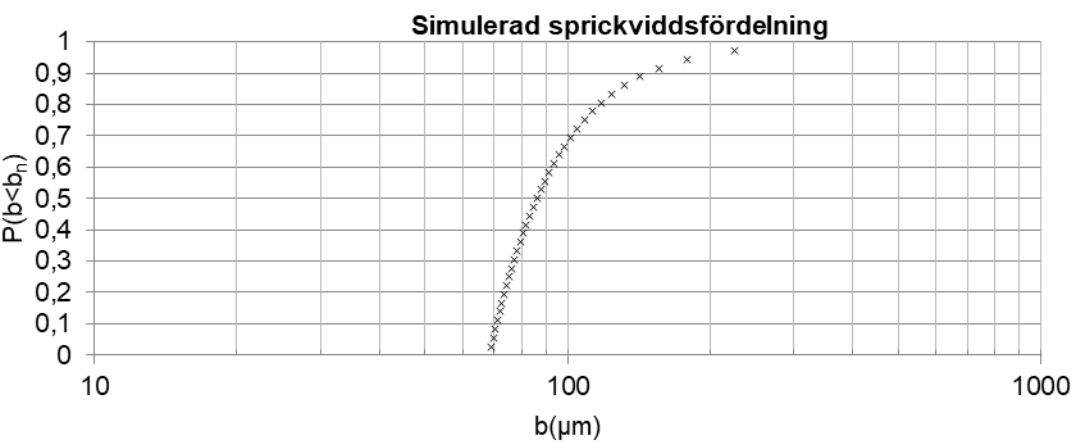
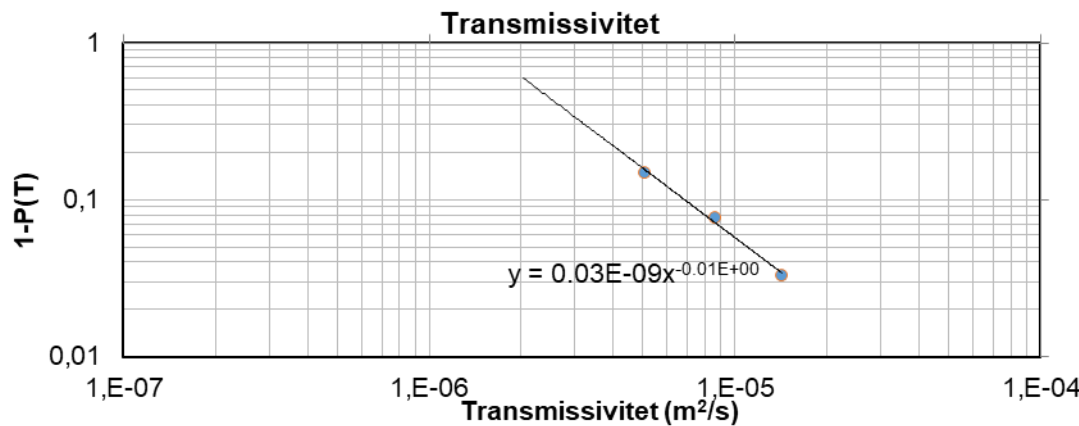
METOD OCH BASDESIGN

I korthet

Inträngningslängd och brukets hållfasthet dimensioneras för att undvika erosion p.g.a skjuvkrafter under den efterföljande vattenförlustmätningen

Sektion nr	Övre sektion [m]	Nedre sektion [m]	Bergart	Möjliga sprickvidder och bruk
1	19	22	möjligen sandsten	160 µm/cement
2	22	25	möjligen sandsten	160 µm/cement
3	24,8	27,8	möjligen sandsten	120 µm/silica sol
4	27,8	30,8	möjligen sandsten	120-160 µm/silica sol/cement
5	38	41	Finkornig granit	190 µm/cement
6	41	44	Finkornig granit	190-230 µm/cement
7	44	47	Finkornig granit	230 µm/cement
8	47,5	50,5	Finkornig granit	230 µm/cement

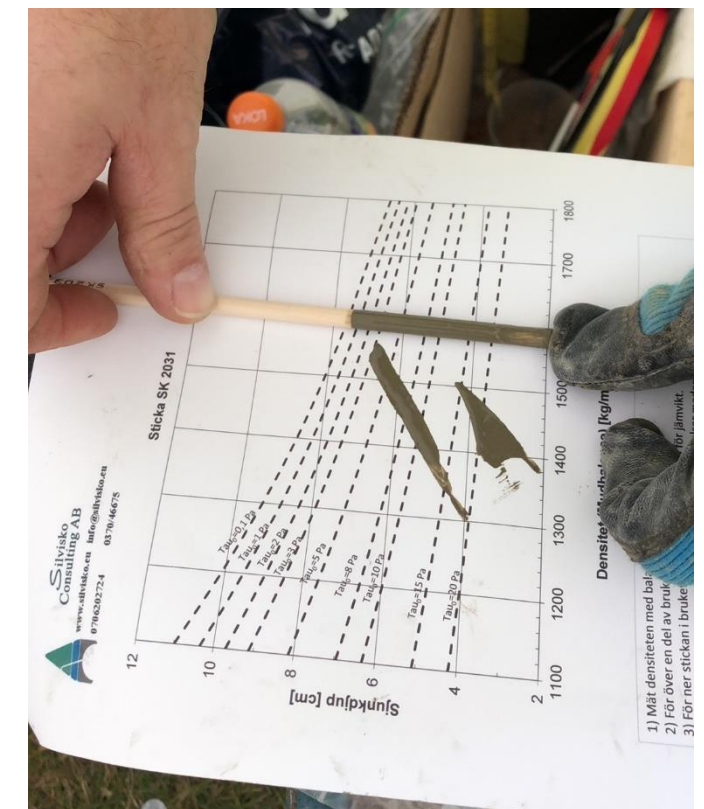
Metodutveckling i samarbete med tekn. dr. Johan Funehag

GENOMFÖRANDE

- Injekteringsmedel
  - **Cement**/vatten (+ ev. accelerator för snabbare tillväxt i hållfasthet)
  - **Silica sol** (+ saltlösning för justering av geltid)
- Förprovning av bruksegenskaper genomförs alltid vid nytt recept
  - Viskositet
  - Densitet
  - Flytspänning - tid
  - Skjuvhållfasthet - tid
  - Filtreringsstabilitet
- Saltkoncentration (silica sol)
- Geltid (silica sol)

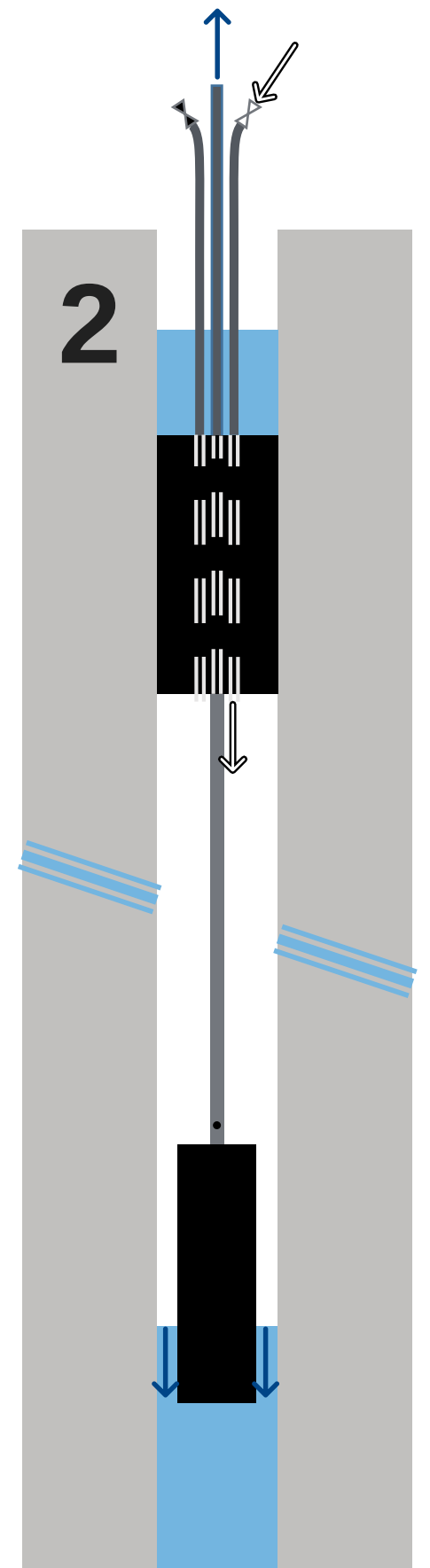
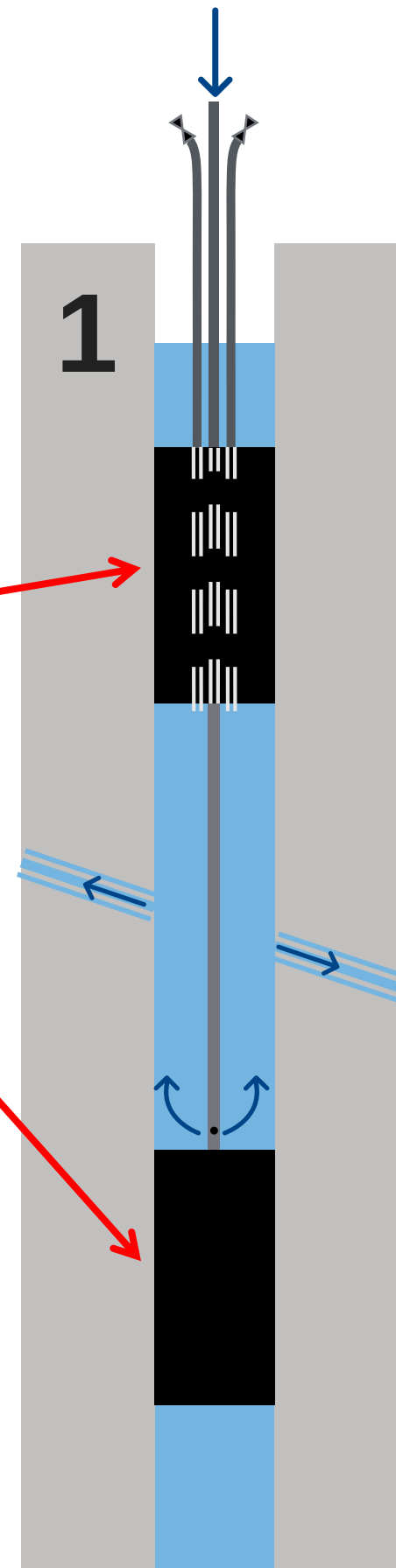

GENOMFÖRANDE

1. Vattenförlustmätning

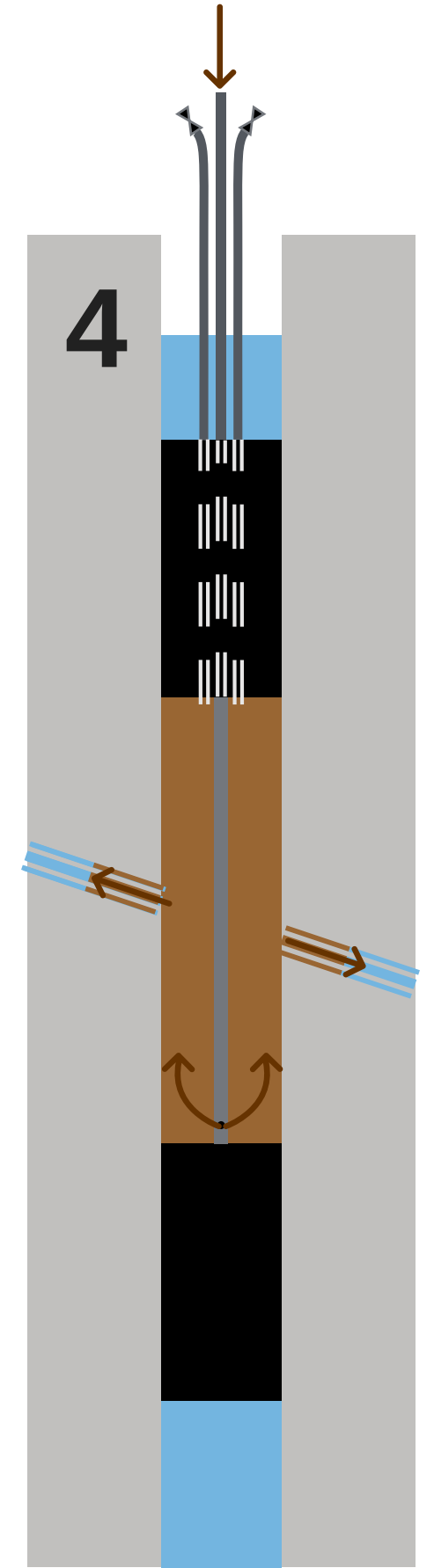
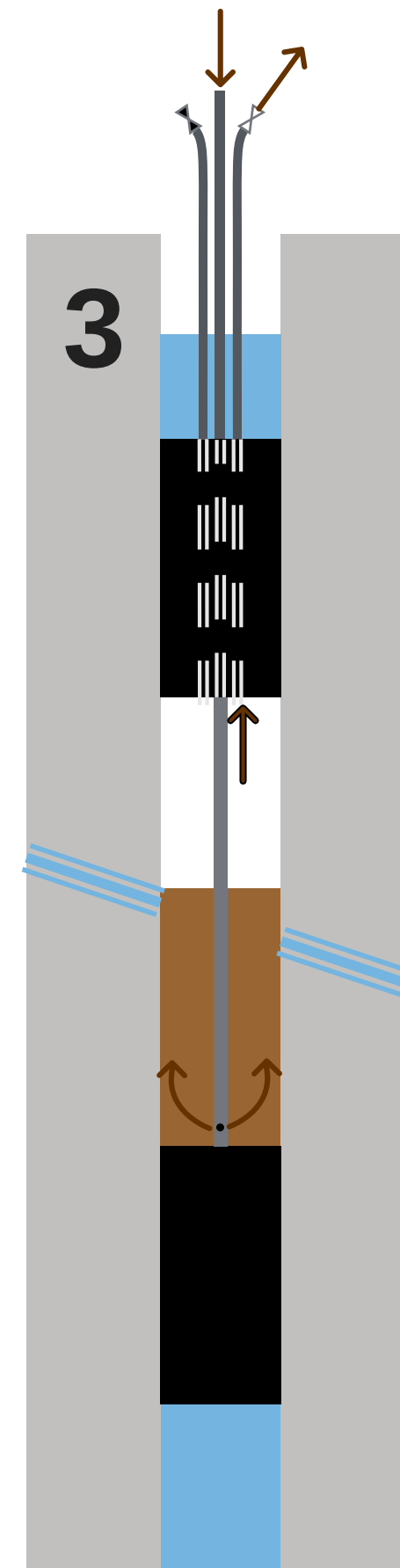
- Sektionen isoleras med en så kallad dubbelpacker
- Flöde mäts vid konstant övertryck

2. Evakuering av vatten

GENOMFÖRANDE

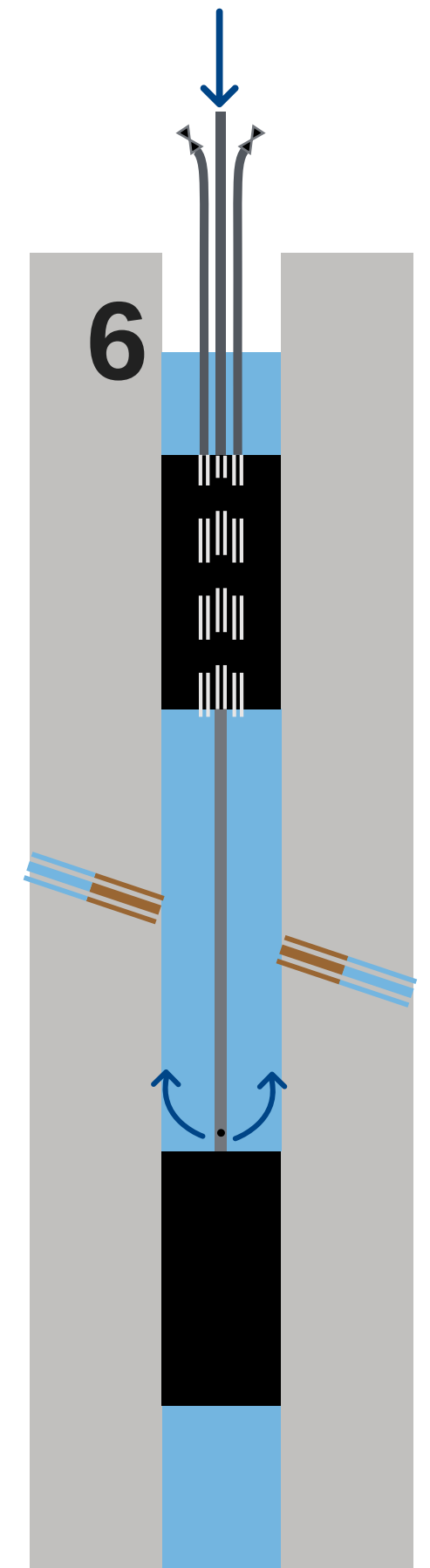
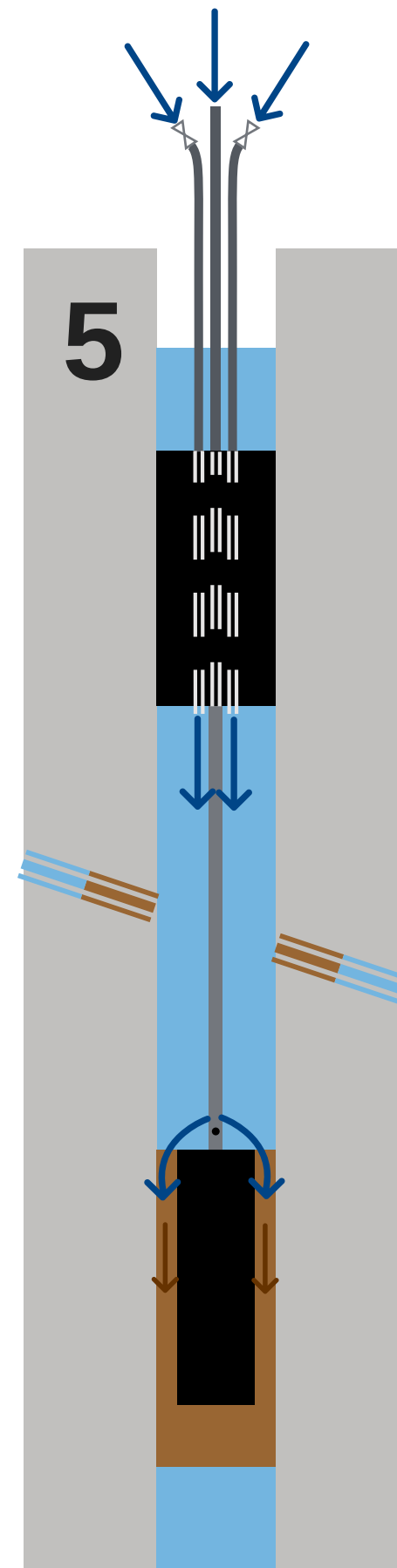
- 3.** Sektionen fylls med injekteringsmedel
- 4.** Injektering, löpande provning av bruksegenskaper

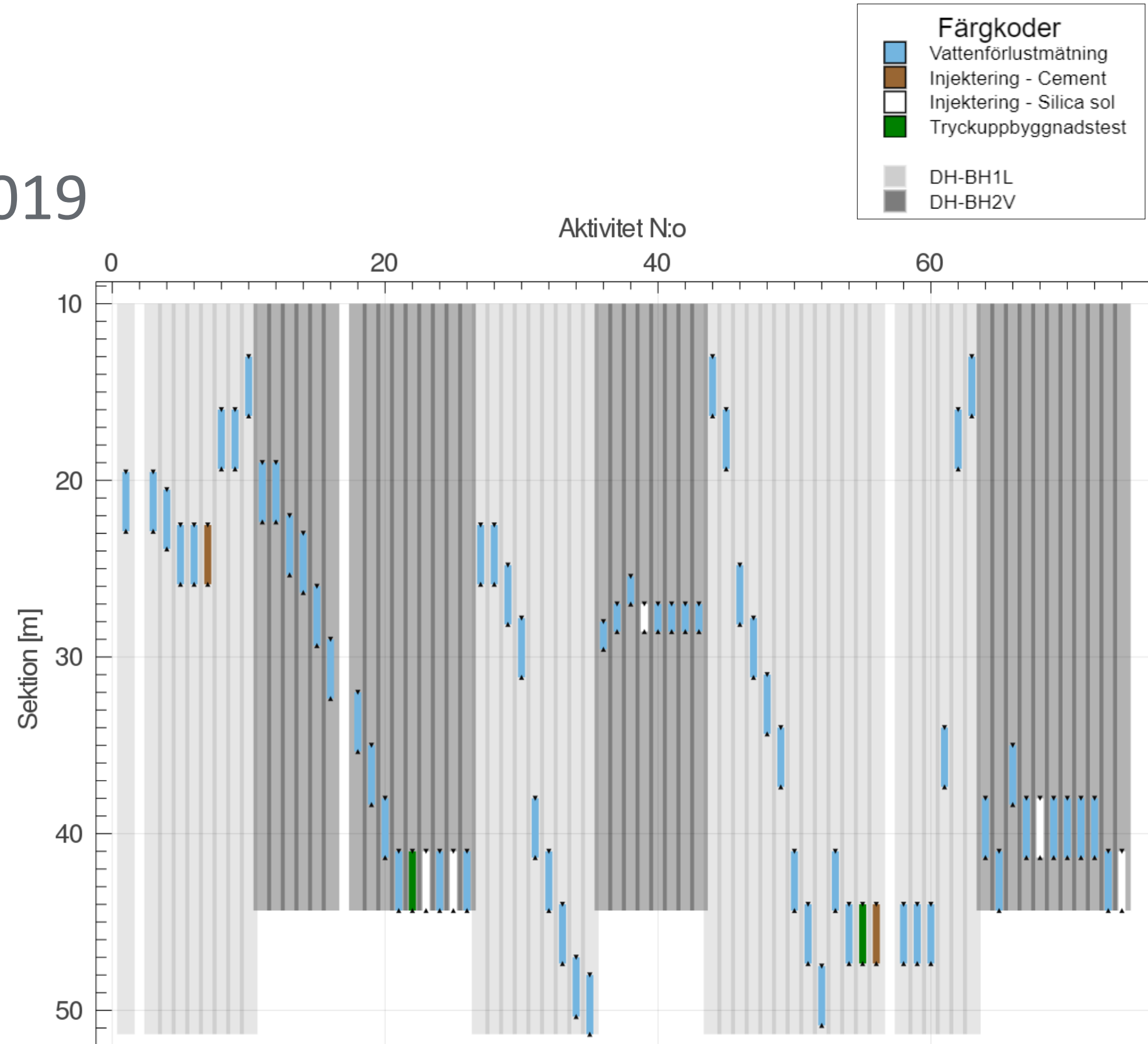
GENOMFÖRANDE

- 5.** Nedre packer släpps när erforderlig hållfasthet uppnått. Sektionen evakueras
- 6.** Vattenförlustmätning

FÄLTARBETEN SEPTEMBER 2019

- 30 sektioner i 2 borrhål undersökta
- 63 vattenförlustmätningar
- 2 tryckuppbyggnadstest
- 2 förprovningar av bruksegenskaper
- 8 injekteringsförsök
- 2 injekteringsmedelstyper

KOMMANDE AKTIVITETER

- Utvärdering och analys
- Rapportering
- Vetenskaplig artikel

www.bengtdahlgren.se